

I.

Sprawozdanie

kierownictwa

państwowego seminaryum nauczycielskiego

w Bobrku przy Cieszynie

za rok szkolny 1918/19.

Treść:

1. Historya zakładu — 2. Umieszczenie i położenie zakładu. — 3. Kronika roczna. — 4. Skład Główna nauczycielskiego. — 5. Zbiory naukowe. — 6. Zakładu zupełny. — 7. Gwiazdka. — 8. Statystyka uczniów. — 9. Egzamin dojrzałości. — 10. Klasyfikacja uczniów — 11. Spis uczniów szkoły ćwiczeń. — 12. Ogłoszenia.

(.003125)

I. Historia zakładu.

a) Powstanie i rozwój zakładu.

Spółeczeństwo polskie od dawna odczuwało brak osobnego seminaryum nauczycielskiego, któreby przygotowywało nauczycieli do szkół polskich. Rząd austriacki nie uznawał zrazu tej potrzeby, wskazując na seminaryum niemieckie w Cieszynie, które także kwalifikowało nauczycieli do szkół polskich. Wreszcie otworzył w roku szkolnym 1904/05 paralelkę polską do kursu I. seminaryum niemieckiego w Cieszynie, do której przyjęto 39 uczniów. W następnym roku otworzono paralelkę do kursu II., w r. szkolnym 1906/07 do I. i III., w r. szk. 1907/08 do I., II. i IV., w r. szk. 1908/09 do I., II. i III. Od roku szkolnego 1909/10 istniały paralelki polskie do wszystkich 4 kursów. Pierwsza matura polska odbyła się w r. szk. 1907/08. Kierownictwo paralelek polskich prowadził początkowo Armand Karel, dyrektor seminaryum niemieckiego w Cieszynie. Z końcem roku szkol. 1909/10 powierzono kierownictwo paralelek Drowi Ernestowi Farnikowi, profesorowi gimnazjum polskiego w Cieszynie. Paralelki polskie pomieszczono początkowo w szkole „Macierzy Szkolnej“ w Cieszynie, z początkiem roku szkolnego 1909/10 przeniesiono je do gmachu dawnego gimnazjum niemieckiego w Cieszynie. Równocześnie poczęto robić starania około wybudowania osobnego gmachu w celu stałego pomieszczenia w nim seminaryum. Gmach ten wybudowano w Bobrku, wiosce, położonej tuż obok Cieszyna. W nim mieści się od r. 1911 seminaryum nauczycielskie jako samoistny zakład.

b) Nauczyciele, którzy uczyli w paralelkach polskich.

W skład Grona nauczycielskiego paralelek polskich wchodził początkowo profesorowie innych zakładów jako nauczyciele pomocniczy. Do nich należeli: Ks. prof. Józef Londzin, ks. prof. Jan Stonawski, profesorowie: Józef Góral, Dr. Ernest Farnik, Jan Galicz. Maurer — wszyscy z gimnazjum polskiego; nauczyciele: Kotula, Hławiczka, Klus, Nohel, Cichy, Smalec, Walenty Hłyń, dyrektor szkoły rolniczej; suplentami byli przez pewien czas: Franciszek Wojnar. Andrzej Koźdoń, Jan Szajter i Sankiewicz.

Stałymi nauczycielami paralelek polskich byli: Otton Żukowski (od 13. września 1914), Bogusław Heczko (stały od 1. maja 1906), Antoni Mohr (od 1. września 1906), Ludwik Eckert (od 1. kwietnia 1908), Andrzej Hławiczka (prow. od 1. marca 1908, stały od 16. lipca 1909), Bernard Kotula (stały od 1 września 1910), ks. Rudolf Tomanek

(prow. od 1. lutego 1908, stały od 2. kwietnia 1910), Dr. Ernest Farnik, zamianowany stałym dyrektorem paralelek od 1. lipca 1910

*c) Grono nauczycielskie seminaryum w Bobrku
od r. 1911.*

Z dniem 1. października 1911 zostali zamianowani stałymi nauczycielami seminaryum naucz. w Bobrku: Dr. Ernest Farnik, jako dyrektor; profesorowie: Ludwik Eckert, Bogusław Heczko, Bernard Kotuła, ks. Rudolf Tomanek i Franciszek Wojnar; nauczyciele szkoły ćwiczeń: Karol Buzek, Andrzej Koźdoń; nauczyciel muzyki: ~~Karol~~ ^{Andrzej} Hławiczka. W następnych latach zostali mianowani: Alojzy Milata, stały nauczyciel szkoły ćwiczeń od 1. września 1912; Paweł Bobek, naucz. szk. św. od 1. września 1913.

Dnia 10. lipca 1914 zmarł śmiercią tragiczną prof. ś. p. Andrzej Hławiczka. Suplentem do muzyki mianowano syna zmarłego, Karola Hławiczkę, z d. 1. września 1914. — Dnia 3. września 1915 zmarł prof. ś. p. Bernard Kotuła.

Piątym nauczycielem szkoły ćwiczeń mianowano z d. 1. października 1916 p. Tadeusza Golachowskiego.

Służbę wojskową odbywali podczas wojny światowej: prof. Eckert, Golachowski. Heczko, Koźdoń, Milata. W ich zastępstwie uczyli przez pewien czas w seminaryum, jako nauczyciele pomocniczy: prof. Król, Konopek; supl. Biedrawa; naucz. Lasota, Mokrzycki, Sowa.

Z dniem 1. sierpnia 1917 mianowano nauczycieli szkoły ćwiczeń: Bobka, Buzka, Golachowskiego, Koźdonia i Milatę nauczycielami głównymi.

d) Statystyka uczniów od r. 1904/5.

W roku szkolnym 1904/5 uczęszczało do paralelki 39 (kurs I.), w r. 1905/6 — 38 uczniów (kurs II.), w r. 1906/7 — 81 (I. i III.), w r. 1907/8 — 116 (I., II., IV.), w r. 1908/9 — 97 (I., II. i III.), w r. 1909/10 — 131 (I.—IV.), 1910/11 — 126 uczniów.

Do seminaryum w Bobrku uczęszczało: w r. 1911/12 — 123 uczniów, w r. 1912/13 — 115 uczniów, w r. 1913/14 — 106 uczniów, w r. 1914/15 — 88 uczniów, w r. 1915/16 — 90 uczniów, w r. 1916/17 — 96 uczniów, 1917/18 — 114 uczniów, w r. 1918/19 — 118 uczniów. Egzamin dojrzałości zdało od początku istnienia paralelek aż do chwili obecnej 249 abiturientów. Z tych poległo na polu walki podczas wojny światowej 20. zmarło podczas czynnej służby nauczycielskiej 9.

II. Umieszczenie i położenie zakładu.

Zakład mieści się od roku 1911. w osobnym, jednopiętrowym gmachu, wybudowanym kosztem pół miliona koron. — Położony jest obok drogi Bielskiej, prowadzącej z Cieszyna do Bielska, wznosi się zaś na małym wzgórzu (310 m. n. p. m.), przechodzącym w wyższy pagórek, zwany przez lud Małym Jaworowym (353 m. n. p. m.). Wskutek tego wyższego wzniesienia zakład panuje niejako nad

najbliższą okolicą. Malowniczo przedstawia się obserwowany od strony północnej Bobrku, z t. z. „Pikiet”. Stamtąd widzimy przed sobą piękną dolinę Bobrówki; nad nią wznosi się wśród zieleni ogrodowej gmach szkolny, otoczony grupką niższych budynków. Po prawej stronie rozłożyła się prastara siedziba Piastów, miasto Cieszyn; po lewej ciągną się złociste łąny zbóż i pola uprawne, a hen! daleko, niby tło krajobrazu tworzą ciągnące się ciemno-niebieską smugą nasze piękne góry śląskie, Beskidy, od Łysej Góry aż po Klimczok. Zaiste piękny to widok!

O rozmiarach gmachu świadczą następujące dane: zakład posiada 17 sal szkolnych, 15 gabinetów, sale: rysunkową, fizykalną, konferencyjną, salę do nabożeństw, salę gimnastyczną. 7 pokoi mieszkalnych, 3 kuchnie, pralnie i łazienki. W zakładzie umieszczono także w dwóch salach muzeum Towarzystwa ludoznawczego z cennymi zbiorami. Do zakładu należy też ogród szkolny z polem doświadczalnym, boisko, cieplarnia i pole szkolne, na którym ma stanąć w przyszłości bursa dla uczniów zakładu.

III. Kronika zakładu.

1. Wypadki polityczne i zmiany w gromie.

Rok szkolny rozpoczęto dnia 19. września 1918 uroczystym nabożeństwem. Ponieważ parter zajęty był przez wojsko austriackie, musiano wszystkie klasy pomieścić na pierwszym piętrze. Poza tą przeszkodą zdawało się, że nauka będzie się w tym roku odbywała normalnie. Inaczej jednak zrządził los.

Wojna światowa dobiegała właśnie końca. Zwycięskie wojska koalicyjne odnosiły zwycięstwo za zwycięstwem: katastrofa dla państw centralnych była nieunikniona. Uciskane ludy Austrii, widząc jej upadek, poczęły się wyzwalać z pod jej jarzma. Stało się to także u nas. W nocy z dnia 31. października na 1. listopada 1918 opanował nasz korpus oficerski garnizon wojskowy w Cieszynie, a wkrótce potem Rada Narodowa ogłosiła się naczelną władzą polityczną Księstwa Cieszyńskiego. Na sekretarza Rady powołano prof. Pawła Bobka, którego w tym celu zwolniono od obowiązków szkolnych. Równocześnie usunięto z zakładu naszego wojsko.

Dnia 1. grudnia 1918 rozpoczęła urzędowanie Komisya Szkolna Księstwa Cieszyńskiego. W skład Komisji powołano między innymi prof. Bogusława Heczkę, prowizorycznego kierownika zakładu, któremu powierzono urząd inspektora szkół ludowych i seminariów nauczycielskich. Równocześnie powołano do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Warszawie prof. Ludwika Eckerta na stanowisko referenta dla szkół niemieckich w Królestwie Polskiem. Trzeba było więc starać się o nowe siły nauczycielskie, które z trudem tylko pozyskano. Obowiązki zastępców nauczycieli objęli: Jan Chmiel, nauczyciel wydz. w Szumbarku, Andrzej Subik, nauczyciel wydz. w Stonawie i Jan Szajter, zast. naucz. gimn. w Sączu. Prowizoryczne kierownictwo zakładu objął na mocy rozporządzenia Komisji Szkolnej z dniem 1. grudnia 1918 prof. Alojzy Milata.

Dnia 23. stycznia 1919 nastąpił najazd czeski na Śląsk, a 27. stycznia zajęli Czesi Cieszyn. Część młodzieży zakładowej i kilku członków grona naucz. udało się do Bielska i Krakowa, aby uniknąć szykan ze strony Czechów. Na 4 dni przerwano naukę, potem zaś prowadzono ją podczas trwania okupacji czeskiej w formie skróconej.

Dnia 26. lutego 1919 wróciło wojsko nasze do Cieszyna. W celu uroczystego powitania wracających wojsk zbudowali kandydaci razem z kilku obywatelami w Bobrku wspaniałą bramę tryumfalną nad drogą główną naprzeciw seminaryum. Następnie uczniowie szkoły ćwiczeń i kandydaci razem z gronem nauczycielskiem ustawili się szpalerem wzdłuż drogi i okrzykami: „Niech żyją” i „Cześć Wam” witali wracających żołnierzy. Na znak radości i zwycięstwa wywieszono z zakładu chorągiew narodową. Znaczenie jej jako sztandaru narodowego wykazał zgromadzonej młodzieży w kilku słowach kierownik zakładu, poczem odśpiewano kilka pieśni narodowych.

Dzień 26. lutego był najpiękniejszym dniem całego roku i długo nam wszystkim pozostanie w pamięci.

Dnia 1. marca 1919 opuścił nasz zakład ks. prof. Rudolf Tomanek, zamianowany profesorem religii w gimnazjum polskim w Cieszynie. Na jego miejsce zamianowano ks. Eugeniusza Brzuske, profesora religii w gimnazjum realnem w Orłowie.

Z dniem 1. marca został prof. Bobek posłem do Sejmu warszawskiego.

Dnia 1. marca zakończono pierwsze półrocze.

W drugim półroczu zaszła tylko jedna zmiana. Komisya Szkolna zamianowała z d. 19. marca prof. Karola Buzka inspektorem powiatowym, zwalniając go od pełnienia obowiązków w naszym zakładzie. Na jego miejsce mianowano Karola Biela, nauczyciela wydziałowego w Polskiej Lutyni.

2. Kronika ogólna.

Z powodu grasującej choroby „hiszpanki” przerwano naukę od 15. października do 4. listopada 1918.

Podczas świąt Bożego Narodzenia wzięli uczniowie szkoły ćwiczeń udział w zbiórce na „Rodzinę Opiekuńczą” na Śląsku. Zbiórka wydała niespodziewany rezultat; ogółem zebrano 1028 K 50 h.

Dnia 14. stycznia 1919 rozpoczęto wydawać obiady dla biednych uczniów szkoły ćwiczeń.

Dnia 19. stycznia r. b. urządzono „Gwiazdkę” dla uczniów szkoły ćwiczeń.

Półrocze pierwsze zakończono 1. marca; półrocze drugie rozpoczęło 5. marca b. r.

Dzień imienin Naczelnika państwa Józefa Piłsudskiego, 19. marca, obchodzono uroczystie. Po nabożeństwie wygłosił prof. Hławiczka zajmujący wykład o życiu i zasługach dla narodu polskiego obecnego Naczelnika państwa.

Dnia 4. kwietnia b. r. odbył się wywiad rodzicielski o postępach uczniów.

Dnia 3. maja b. r. jako w dzień święta narodowego ku uczczeniu pamięci konstytucyi 3. Maja wzięła młodzież udział w nabożeństwie w kościele Braci Miłosiernych i w kościele ewangelickim w Cieszyńie.

Dnia 25. maja przystąpili katolicy uczniowie szkoły ćwiczeń do pierwszej Komunii św. Po nabożeństwie obdarzono ich obrazkami pamiątkowymi i ciepłym śniadaniem.

Dnia 2. czerwca rozpoczął się pisemny egzamin dojrzałości.

Dnia 12. czerwca wzięła młodzież szkolna i grono nauczycielskie udział w przyjęciu gen. Hallera w Cieszyńie.

Dnia 18. czerwca odbyła się przy prześlicznej pogodzie wycieczka kandydatów na Klimczok.

Dnia 28. czerwca zakończono rok szkolny uroczystem nabożeństwem.

3. Kronika żałobna

Ś. p. Jan Kubiczek.

Wróciwszy ze służby wojskowej, wstąpił ś. p. Jan Kubiczek do zakładu, aby zdać egzamin uzupełniający z materyału kursu III. Nagła jednak choroba zaskoczyła Go i nie pozwoliła Mu dopiąć upragnionego celu. Zmarł dnia 19. października 1918 w Błędowicach Dolnych.

Ś. p. Józef Szotkowski.

Poległ śmiercią bohaterską w obronie kresów wschodnich w walkach pod Lwowem. W nabożeństwie żałobnem za spokój Jego duszy, które się odbyło dnia 12. marca b. r. w kościele Braci Miłosiernych w Cieszyńie, wzięło udział całe Grono nauczycielskie, kandydaci i uczniowie szkoły ćwiczeń. Zmarły był kandydatem kursu IV.

Ś. p. Jan Malchar.

Ś. p. Jan Malchar, abiturjent tutejszego zakładu w r. szk. 1917-18, był nauczycielem w Dzieńmorowicach. Zmarł dnia 11. maja 1919. W pogrzebie Jego wzięli udział kandydaci II., III. i IV. kursu i deputacya Grona nauczycielskiego.

Ś. p. Józef Zawada.

Wstąpił dobrowolnie z kursu IV. do wojska polskiego 2. listopada 1918. Z batalionem śląskim wyjechał na odsiecz Lwowa i poległ też w obronie kresów wschodnich śmiercią bohaterską dnia 15. maja 1919. W nabożeństwie żałobnem, które się odbyło w Wędryni dnia 16. czerwca b. r., wzięli udział wszyscy kandydaci i całe Grono nauczycielskie.

Cześć pamięci Zmarłych!

IV. Skład Grona nauczycielskiego.

1. *Biel Karol*, zast. naucz. głównego, uczył od 20. marca b. r. w 2. kl. szk. ćw. 23 godz. i śpiewu kościelnego na kursach 1 godz., razem 24 godzin tygodniowo.
2. *Brzaska ks. Eugeniusz*, katecheta, uczył religii kat. od 1. marca 1919, tygodniowo 15 godzin.
3. *Chmiel Jan*, zastępca nauczyciela głównego od 9. grudnia 1918. uczył do 1. marca 1919: w szkole ćwiczeń w 4. kl. 22 godz., w kursie I. mat. 49. konf. 1, razem 27 godzin tygodniowo; od 1. marca 1919: w 4. kl. 22 godz., skrzypiec na kursie II. 4 godziny, 1 konf.: razem 29 godzin tygodniowo.
4. *Golachowski Tadeusz*, nauczyciel główny, uczył w 5. kl. szk. ćw. 25 g., rysunków na kursach 13 godz., kaligr. 2 godz., konf. 1 g.: razem 41 godzin tygodniowo.
5. *Hławiczka Karol*, zastępca nauczyciela muzyki, uczył do 1. grudnia 1918 na kursach: fortepianu 12 g., organ 6 godz., śpiewu 5 godz., skrzypiec 9 godz., razem 32 godzin tygodniowo; do 1. marca 1919: uczył przy zredukowanej o 4 lekcje liczbie godzin muzyki historyi powsz. na kursie I. i II. 4 g.; razem 32 godzin tygodniowo; do końca roku szkolnego uczył tylko muzyki i śpiewu w 30 godz. tygodniowo.
6. *Koźdoń Andrzej*, nauczyciel główny, uczył do 1. grudnia 1918; w kl. 2. szk. ćw. 22 g., na kursie I. skrzypiec 6 g., konf. w sem. 1 g., razem 29 godzin; do 15. lutego 1919: w kl. 2. szk. ćw. 22 g., fizyki na kursie I.—IV. 6 g., matem. II.—IV. 7 g., konf. 1. razem 36 godzin; do 19. marca 1919: tylko w 2. kl. szk. ćw., 23 godzin; do końca roku szkolnego: w 2. kl. szk. ćw. 22 g., na kursach: hist. nat. I.—IV. 6 g., gospodarstwa III. i IV. 4 g., pedagogika III. 2 g., ćwicz. ogr. 2 g., konf. 1, razem 33 godzin tygodniowo.
7. *Milata Alojzy*, nauczyciel główny, uczył do 1. grudnia 1918: w III. kl. szk. ćw. 23 godz.; od 1. grudnia 1918 mianowany prowizorycznym kierownikiem zakładu, uczył tylko na kursach: polskiego IV. 4 g., pedagogiki II. i IV. 4 g., hist. powsz. III. i IV. 3 g., śpiewu kośc. 1 g., konf. 2, razem 14 godzin tygodniowo.
8. *Sikora ks. Paweł*, zastępca nauczyciela religii ewang., uczył religii ewang. 15 godz., hist. powsz. I. i II. 4 g., niem. I. (od 25. kwietnia) 4 godz., 1 konf., razem 24 godzin tygodniowo.
9. *Subik Andrzej*, zast. nauczyciela głównego, uczył od 1. grudnia 1918: w III. kl. szk. ćw. 22 g., na kursach: pol. III. 4 g., geogr. II., III. i IV. 5 g., 1 konf., razem 32 godziny tygodniowo.
10. *Szajter Jan*, zastępca nauczyciela głównego, uczył na kursach: niem. II. i III. 8 g., pol. I. i II. 8 g., geogr. I. 2 g., gimnastyki I.—IV. 4 g., razem 22 godz. tygodniowo.
11. *Wojnar Franciszek*, nauczyciel główny, uczył na kursach matem. I.—IV. 11 g., fiz. I.—IV. 7 g., 1 konf., razem 19 godzin tygodniowo.

Nauczyciele pomocniczy.

12. *Sznajka Emil*, profesor gimn. pol. w Cieszynie, uczył na kursach I. i IV. jęz. niem. 8 godz., od 25. kwietnia tylko na k. IV. 4 godz. tygodniowo.
13. *Polackówna Marya*, nauczycielka kobiecych robót ręcznych, uczyła w szkole ćwiczeń w kl. III.—V. 6 godz. tygodniowo.

Nauczyciele urlopowani.

14. *Buzek Karol*, nauczyciel główny, uczył do 19. marca w I. kl. szk. ćw. 18 g., na kursach hist. nat. I.—IV. 6 g., gosp. III. i IV. 4 g., pedagogiki III. 2 g., ćwic. ogr. 2 g., konf. 1, razem 33 godz. tygodniowo; z d. 20. marca zwolniony od obowiązków szkolnych z powodu zamianowania inspektorem okręgowym.
15. *Bobek Paweł*, nauczyciel główny, uczył do 1. listopada 1918: w kl. IV. szk. ćw. 21 g., hist. powsz. I.—III. 6 g., konf. 1, razem 28 godz. tygodniowo; z d. 1. listopada zwolniony jako sekretarz Rady Narodowej, z d. 1. marca jako poseł do Sejmu warszawskiego.
16. *Eckert Ludwik*, nauczyciel główny, uczył na kursach: pol. I. i III. 8 g., geogr. I.—III. 7 g., gimn. I.—III. 6 g., konf. 1, razem 22 godz. tygodniowo; z d. 1. grudnia zwolniony jako referent dla szkół niemieckich w b. Król. Polskiem.
17. *Heczko Bogusław*, nauczyciel główny, prow. kierownik zakładu do 1. grudnia 1918, uczył: pol. II. i IV. 8 g., pedag. II. i IV. 4 g., hist. powsz. IV. 1 g., konf. 2, razem 15 godz. tygodniowo; od 1. grudnia 1918 zwolniony jako inspektor dla szkół ludowych i sem. naucz. Księstwa Cieszyńskiego.

Członkowie extra statum

18. *Dostał Józef*, inspektor okręgowy.

Komisje egzaminacyjne.

Seminaryum nauczycielskie jest siedzibą 2 komisji egzaminacyjnych: a) Komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół ludowych i wydziałowych (istnieje od maja 1913) i b) Komisji egzaminacyjnej dla nauczycielek kobiecych robót ręcznych (istnieje od czerwca 1916).

V. Zbiory naukowe.

Biblioteka.

- A) Dla nauczycieli: Zakupiono w r. szk. 1918/19: Sujkowski: Geografia Polski. — Bagiński: Terenoznawstwo. — Koneczny: Polska w kulturze powszechnej. — Akademia Umiejętności: Encyklopedia Polska. Fizyczna geografia ziem polskich. — Korzon: Historia Polski. — Schmeil: Świat roślinny. — Stan z końcem roku: 291 dzieł w 504 tomach.

- B) Biblioteka dla kandydatów: Stan: 151 dzieł w 1252 tomach:
C) Biblioteka dla uczniów szkoły ćwiczeń: Stan: 61 dzieł w 81 tomach.

Gabinet geograficzny.

Stan z końcem roku: 42 mapy, 25 obrazów, 53 kart widokowych, 5 reliefów, 7 planów sytuacyjnych, 6 map warstwicowych. Reliefy wykonali ręcznie pp. prof. Golachowski i Milata; plany i mapy warstwicowe rysowali kandydaci.

Gabinet historyczny.

Stan z końcem roku: 12 map, 70 obrazów.

Gabinet przyrodniczy.

Stan z końcem roku: 444 okazów.

Gabinet fizyczny.

Stan: 634 przedmiotów.

Gabinet rysunkowy.

Stan: 779 okazów.

Gabinet środków naukowych do nauki gospodarstwa.

Stan: 278 przedmiotów.

Sala gimnastyczna.

Stan z końcem roku: 369 przyrządów.

Gabinet muzyczny.

Stan: 3 fortepiany, 1 pianino, 3 organy, 3 harmonia i 21 instrumentów muzyki dętej.

Ogród szkolny.

(Pod zarządem prof. Koźdonia).

Ogród szkolny w obszarze 70 a obejmuje obok części ozdobnych, trawników i plantacji także pole doświadczalne, na którym hoduje się drzewka owocowe, warzywa, rośliny lekarskie, przemysłowe i ozdobne. W pasiece hodowano rój pszczół. Prace ogrodowe wykonywali kandydaci pod kierownictwem prof. Koźdonia.

Pole szkolne.

(Pod zarządem kierownika zakładu).

Położone po południowej stronie zakładu pole szkolne o obszarze 52 a jest właściwie gruntem, przeznaczonym pod budowę bursy dla

uczniów zakładu, a obecnie zamienionym w pole uprawne. Korzysta z niego 5 członków grona nauczycielskiego i służy zakładowi.

VI. Zakład zupełny.

(Kuchnia dla ubogich dzieci.)

Jak w latach poprzednich, tak i w tym roku nie zapomniano o dzieciach ubogich, cierpiących często głód i niedostatek. Dzięki ofiarności publicznej można było okazać liczbę tych najbiedniejszych obdawać codziennie ciepłymi obiadami.

Obiady rozpoczęto wydawać d. 14. stycznia 1919. Początkowo korzystało z nich 76 uczniów szkoły ćwiczeń i 2 kandydatów. Później jednak, w miarę polepszania się stosunków aprowizacyjnych, liczba ta zmalała do 50. Obiady wydawano w 140 dniach. Razem wydano 6100 porcyi. Obiady przygotowywała Marya Konieczna z Bobrku pod nadzorem ks. prof. Pawła Sikory i kierownika zakładu.

I. Z a k u p n a. Z uzbieranych funduszków zakupiono w ciągu roku:

185 kg mąki za	283 K 42 h
41 „ tłuszczów za	1524 „ — „
900 „ ziemniaków za	584 „ — „
30 „ soli za	30 „ 90 „
1 litr octu za	2 „ 40 „
Razem kosztowały środki żywności	2425 K 72 h
wynagrodzenie kucharki	150 „ — „
inne wydatki	208 „ 30 „
Wydatki wynoszą razem	2784 K 02 h

Na pokrycie tak wielkich wydatków złożyły się: 1. Subwencya „Rodziny Opiekuńczej na Śląsku”: 700 K. 2. Subwencya Towarzystwa rolniczego w Cieszynie: 100 K. 3. Pozostałość kasowa z przeszłego roku.

II. D a r y. W ciągu roku otrzymał zakład zupełny następujące dary:

- a) z „Rodziny Opiekuńczej na Śląsku”: 50 kg ^(mąki) mąki, 2kg mleka suszonego;
- b) dar przesłany z okręgu radomskiego: 40 kg kruszku, 15 kg kaszy jaglanej, 7 kg kaszy hreczanej;
- c) dar z okolicy Sambora: 5 kóp kapusty i 500 kg marchwi;
- d) dar Polaków amerykańskich: 128 kg mąki, 40 kg słoniny i 48 puszek mleka kondensowanego.
Powyższe dary otrzymał zakład zupełny za pośrednictwem „Rodziny Opiekuńczej na Śląsku”.
- e) Dary miejscowych obywateli: p. Kaleta Paweł, rolnik nr. 27, darował: 7 kg fasoli, 1 kg słoniny i 5 kg kruszku. P. Brudniok Karol, nr. 31, darował 5 kg fasoli.

Na rok przyszły pozostały jeszcze zapasy w mące, tłuszczu i mleku kondensowanym.

III. Zbiórka. Ponieważ zakład zupełny utrzymuje częściowo „Rodzina Opiekuńcza na Śląsku“, dlatego uczniowie szkoły ćwiczeń wzięli podczas świąt Bożego Narodzenia udział w zbiórce na cele „Rodziny“. Zbiórka ta wypadła nań wszelkie oczekiwania. Ogółem zebrano 1028 K 50 h. Na poszczególne listy zebrali:

Z III. klasy: Biel Stanisław 36 K, Górniak Franciszek 122 K, Kantor Adolf 85 K, Koziół Karol 47 K, Wajdowicz Zbigniew 3 K, Bobkówna Anna, 54 K, Horeczanka 3 K, Sznepkówna Kornelia 30 K. Tomiczówna Zofia 25 K, Zabawska Jadwiga 100 K.

Z klasy IV.: Bima Marcin 36 K, Franci Henryk 11 K, Janiczek Erwin 9 K, Kaleta Jerzy 21 K 20 h, Łomozik Wilhelm 5 K 50 h, Machander Antoni 85 K, Satara Wacław 34 K, Sikora Władysław 59 K 20 h, Rysiówna Irena 10 K 10 h.

Z klasy V.: Górniak Andrzej 22 K 20 h, Myśliński Rudolf 41 K 40 h, Wybraniec Leopold 15 K 80 h, Czarnecka Anna 32 K, Friedlówna Wanda 25 K 70 h, Kuncówna Wilhelmina 42 K, Steblówna Anna 20 K 60 hal. — Kandydat II. kursu Antoni Kobiela zebrał 52 K 80 h.

Wszystkim Szan. Ofiarodawcom serdeczne „Bóg zapłać“!

Ks. Eugeniusz Brzuska.

Ks. Paweł Sikora.

Andrzej Koźdoń.

Alojzy Milata.

VII. »Gwiazdka«.

W niedzielę, dnia 19. stycznia b. r., urządzono „Gwiazdkę“ dla ubogich uczniów szkoły ćwiczeń. Po nabożeństwie, podczas którego odśpiewano kolędy z towarzyszeniem orkiestry i organ, przemówił do dzieci i do licznie zgromadzonych rodziców kierownik zakładu, podnosząc doniosłość chwili, w której po raz pierwszy obchodzimy „Gwiazdkę“ w wolnej Polsce, i wskazując na wielką ofiarność naszych Rodaków, którzy nie zapomnieli o dzieciach na kresach. Potem nastąpiły deklamacje, i śpiewy, a następnie rozdano cenne podarki, które były miłą niespodzianką zarówno dla dzieci, jak dla rodziców. 40 chłopców otrzymało gotowe ubrania, 15 dziewcząt otrzymało barchenty, 8 sukienki, 25 dziewcząt chustki. Nadto wszystkie dzieci, bez wyjątku, obdarowano smacznymi „struclkami“. Wartość rozdanych ubrań wynosi 5000 koron. Wszystkim P. T. Ofiarodawcom składamy staropolskie „Bóg zapłać“!

VIII. Statystyka uczniów w roku szkolnym 1918-19.

	Kursa					Szkoła ćwiczeń					
	I.	II.	III.	IV.	razem	1	2	3	4	5	razem
1. Liczba uczniów:											
Z początkiem roku szk. 1918/19	31	38	25	28	122	47	39	38	38	25	187
W ciągu roku wstąpiło . . .	3	1	—	—	4	—	2	3	2	—	7
Wystąpiło . . .	2	2	—	—	4	6	—	—	—	2	8
Umarło . . .	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—
Liczba uczniów z końc. roku	32	37	25	24	118	41	41	41	40	23	186
Z tych uczęszczało do zakładu	32	33	20	11	96	41	41	41	40	23	186
Służy w wojsku . . .	—	4	5	13	22	—	—	—	—	—	—
2. Według wyznania religii było:											
katolików . . .	20	24	20	12	76	23	26	27	26	17	119
ewangelików . . .	12	13	5	12	42	18	15	14	14	6	67
3. Według miejsca pobytu rodziców było:											
z powiatu Cieszyńskiego . .	15	15	8	12	50	41	41	41	40	23	186
z „ Bielskiego . . .	2	12	5	4	23	—	—	—	—	—	—
z „ Fryszackiego . . .	14	9	12	6	41	—	—	—	—	—	—
z „ Frydeckiego . . .	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—
z Moraw . . .	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
4. Według stanu rodziców było:											
synów (córek) nauczycieli, urzędników . . .	4	7	2	10	23	9	3	9	5	1	27
synów rolników . . .	16	10	7	8	41	7	6	5	12	5	35
„ robotników . . .	6	13	9	6	34	19	21	8	12	14	74
„ rzemieślników . . .	6	7	7	—	20	6	11	19	11	3	50
Razem	32	37	25	24	118	41	41	41	40	23	186
5. Klasyfikacja uczniów:											
Klasyfikowano . . .	31	31	20	11	93	41	39	40	40	22	182
Stopień I. otrzymało . . .	19	23	18	11	71	38	38	37	37	18	168
Do poprawki przeznaczono . .	6	2	2	—	10	—	—	—	—	—	—
Stopień II. otrzymało . . .	6	6	—	—	12	3	1	3	3	4	14
Nie klasyfikowano . . .	1	2	—	—	3	—	2	1	—	1	4
W służbie wojskowej . . .	—	4	5	13	22	—	—	—	—	—	—
Razem	32	37	25	24	118	41	41	41	40	23	186

Stypendya i zapomogi.

Kandydaci pobierali następujące stypendya i zapomogi:

5 stypendyów krajowych po 200 K	1000 K
12 stypendyów państwowych po 200 K	1200 „
Stypendyum im. ś. p. naucz. Rudolfa Kałuży	100 „
Zapomogi państwowe od 20 K od 80 K	4200 „
Zapomogi „Macierzy Szkolnej“	1500 „
Razem . . .	8000 K

Kasa ubogich uczniów.

(Na zakupno książek szkolnych.)

Dochody: Zapomoga Wydziału krajowego	1000 K
Dary	18 „
Razem . . .	1018 K
Wydatki: Zakupiono książek za	748 „ 40 h
Gotówka kasowa	269 K 60 h

IX. Egzamin dojrzałości.

A) Wojenny egzamin dojrzałości.

W ciągu roku szkolnego zdali wojenny egzamin dojrzałości:

1. Madecki Sylwester z Karwiny.
2. Sztefek Franciszek z Golezowa.
3. Nowok Alojzy z Ropicy.

B) Egzamin dojrzałości w terminie głównym.

Pisemny egzamin dojrzałości, do którego zgłosiło się 8 handydatów zwyczajnych i 1 absolwentka gimnazyalna, odbył się 2., 3., 4. i 5. czerwca b. r.

Tematy wypracowań pisemnych były następujące:

1. Z języka polskiego (do wyboru): a) Miłość Ojczyzny jako najwybitniejsza cecha twórczości Adama Mickiewicza; b) Przyrodzone podstawy przemysłu i handlu polskiego; c) Rozwinąć myśl, zawartą w czterowierszu A. Asnyka:

„Nie pomogą próżne żale,
Ból swój niebu trzeba zlecić,
A samemu wciąż wytrwale
Trzeba naprzód iść i świecić.“

2. Z pedagogiki: „Naród, który ma najlepsze szkoły, jest pierwszym narodem świata, a choć nim dzisiaj jeszcze nie jest, będzie nim niezawodnie jutro“. (Diesterweg.)
3. Z języka niemieckiego do wyboru: a) Das Leben ist ein Kampf; darum rüste dich! b) Die Bedeutung der Weichsel für Polen. c) Welche Rolle spielt das Papier in der Welt?

Egzamin ustny odbędzie się 3. i 4. lipca pod przewodnictwem prof. Fr. Popiołka, tymczasowego kierownika gimnazjum polskiego w Cieszynie.

Egzamin ustny w terminie powyższym będą zdawali kandydaci: Balcar Floryan z Wiślicy, Bolek Henryk z Suchej Średniej, Danel Jan z Lipowca, Dziewoński Antoni z Karwiny, Kopel Teofil z Zebrzydowic, Mitko Teofil z Dąbrowy, Pięga Karol z Łazów, Szczuka Jerzy z Dziegielowa i absolwentka gimnazjalna Farnikówna Stanisława z Cieszyna.

C) Egzamin dojrzałości w terminie jesiennym.

Trzech kandydatów, którzy przez pewien czas nie uczęszczali do szkoły, uzyskało pozwolenie zdawania zwykłej matury w terminie jesiennym.

X. Klasyfikacja uczniów przy końcu roku szkolnego.

(Uczniowie celujący oznaczeni są drukiem pochylonym.)

KURS I. Stopień I. otrzymali: Baron Jan, Bohucki Jan, Bonczek Henryk, Górecki Rudolf, Kaszper Paweł, Kolaczek Stanisław, Kujawski Emil, Kunc Rudolf, Kuś Andrzej, Kwiatkowski *Stanisław*, Liberda Józef, Pszczółka Paweł, Ryba Franciszek, *Starzyk Karol*, Szuścik Wilhelm, Trombik Jerzy, Urbaniec Andrzej, Wilczek Jan, *Zientek Tadeusz* — razem 19.

6 uczniów przeznaczono do egzaminu poprawczego po wakacjach; 6 uczniów otrzymało stopień drugi; 1 ucznia nie klasyfikowano. Razem 32 uczniów uczęszczających.

KURS II.: Stopień pierwszy otrzymali: Babisz Emanuel, Baranek Jan, Bohucki Franciszek, Bonczek Leonard, Byrtus Alojzy, Czudek Jan, Gabzdyl Alojzy, Gazurek Leopold, *Glajcar Otton*, Grzymek Gabryel, Jarosz Józef, Łabudek Ernest, Niedziela Izidor, Niedźwiedź Adolf, Orszulik Franciszek, Płoszek Adam, Pustówka Adolf, Rusek Antoni, Rusnok Jan, Sikora Karol, *Tengler Alojzy*, Zachurzek Leonard, Żebroch Ludwik — razem 23.

3 ~~2~~ uczniów przeznaczono do egzaminu poprawczego; ~~2~~ 3 uczniów otrzymało stopień drugi; 2 uczniów nie klasyfikowano. Razem 33 uczniów uczęszczających.

W wojsku służą: Chodura Andrzej, Cieńciała Edward, Hładysz Paweł, Marosz Józef — razem 4.

KURS III.: Stopień pierwszy otrzymali: *Bajger Rafał*, *Bosowski Adolf*, Farnik Jan, *Ferfecki Antoni*, Klus Józef, Kokotek Józef, Kozielek Jan, Kubaczka Adam, Kubok Franciszek, Palowski Engelbert, Sembol Józef, Staniek Augustyn, Szkuta Alojzy, Sznepka Emanuel, Taska Wiktor, Trojan Alojzy, Trzaskalik Wilhelm, Walek Jan — razem 18 uczniów.

2 uczniów przeznaczono do egzaminu poprawczego po wakiach. Razem 20 uczniów uczęszczających.

W wojsku służą: Chlebiak Robert, Cienciała Jan, Cieślak Paweł. Małysz Adolf, Pytlik Andrzej — razem 5.

KURS IV.: Stopień pierwszy otrzymali: Balcar Floryan, Bolek Henryk, Danel Jan, *Dziwowski Antoni*, Fójcik Teofil, Kopel Teofil, Mitko Teofil, Nowak Adam, Ożana Paweł, Piegza Karol, *Szczuka Jerzy* — razem 11.

W wojsku służą: Cienciała Tadeusz, Cienciała Władysław, Chmiel Franciszek, Dziekanik Andrzej, Fober Jakób, Francuz Andrzej, Górny Gerard, Kawulok Józef, Milerski Józef, Nawrat Jan, Piasecki Paweł, Samiec Jerzy, Stonawski Jan — razem 13.

W ciągu roku zmarli lub polegli w wojnie: ś. p. Kubiczek Jan, Sztokowski Józef, Zawada Józef.

XI. Spis uczniów szkoły ćwiczeń przy końcu roku szk.

I. klasa: Z Bobrku: Chromik Wilhelm, Dostal Franciszek, Miętus Stefan, Horecza Zenon, Hradylak Józef, Kaleta Adolf, Kowala Andrzej, Łomozik Adam, Mitrega Paweł, Mrózek Adolf, Ogrocki Stefan, Skrabal Adolf, Tłuścik Józef, Urbaniec Adolf, Urbaniec Jan, Wiselka Józef, Zika Adolf, Ciegielówna Stefania, Danelówna Helena, Fuzoniówna Marya, Koźdoniówna Anna, Krzyżankówna Marya, Miodońska Józefina, Muckówna Cecylia, Ogrocka Anna, Orawcówna Joanna, Ostruszkówna Joanna, Pieszkówna Helena, Przygodówna Emilia, Rakusówna Bronisława, Rysiówna Klaudia, Sztwiertniówna Emilia, Tresterówna Anna.

Z Cieszyna: Kaleta Jan, Kolaczek Rudolf, Matyja Adam, Koźłówna Lidya, Wajdowiczówna Wanda.

Z Mnisztwa: Olszar Franciszek.

Z Krasnej: Barabaszówna Ewa.

Z Mostów (przy Cieszynie): Myślińska Helena.

Razem: 41 uczniów.

II. klasa: Z Bobrku: Bogocz Kazimierz, Durlok Leon, Fracuz Andrzej, Górniak Piotr, Korczyk Bolesław, Kotowicz Franciszek, Mieta Władysław, Mrózek Jan, Orawiec Alojzy, Pacuła Józef, Pilch Karol, Pniok Wilhelm, Pniok Franciszek, Romik Stanisław, Ścisłała Jan, Sikora Władysław, Skóra Józef, Szuścik Jan, Szupina Bruno, Łasota Jan, Sztuchlik Emil, Sztuchlik Józef, Faruga Wilhelm; Bobków-
na Aniela, Haltofówna Emilia, Mrózkówna Helena, Ślamówna Emilia, Stanisławska Anna, Szklorzówna Emilia, Sztoklówna Joanna, Szwarcówna Ewa, Wybrańcówna Genowefa, Cieślakówna Anna, Waliczek Jerzy.

Z Krasnej: Barabosz Karol.

Z Cieszyna: Górniak Bogdan, Kaleta Gustaw, Baranówna Anna.

Z Trzycieża: Machander Franciszek.
Gudowy: Korzec Karol.
Razem 41 uczniów.

III. klasa. Z Bobrku: Badura Augustyn, Danel Leon, Cien-
ciała Jan, Frydel Rafał, Haltof Franciszek, Klosik Rudolf, Ryś Fry-
deryk, Strządała Józef, Szurman Karol, Wojnar Adolf, Korczyk Wła-
dysław, Bobkówna Anna, Fuzoniówna Alojzya, Gilówna Joanna, Hal-
tofówna Hel., Horeczanka Zenobia, Kotowiczówna Marya, Kusiówna
Hermína, Miodońska Kazimiera, Mrózkówna Amalia, Mrózkówna
Anna, Muckówna Emilia, Nikodemówna Ewa, Pieczonkówna Joanna,
Pieszkówna Antonina, Rygielówna Józefa, Steblówna Zuzanna, Ści-
skałówna Marya, Tomiczówna Zofia. Lasotówna Anna, Szkrabalówna
Anna.

Z Cieszyna: Kantor Adoli, Kozieł Karol, Marcinek Antoni.
Wajdowicz Zbigniew, Biel Stanisław, Sznapkówna Kornelia.

Z Mnisztwa: Raszka Jan.

Z Sibicy: Górniak Franciszek, Zabawska Jadwiga.

Z Krasnej: Pokładnikówna Emilia.

Razem: 41 uczniów.

IV. klasa. Z Bobrku: Boruta Gustaw, Czarnecki Jan, Friedel
Lubomir, Hradylak Karol, Kaleta Jerzy, Kantor Franciszek, Kocur
Rudolf, Kubaczka Franciszek, Lanc Paweł, Satar Waclaw, Sikora
Jan, Snacki Karol, Sułek Jan, Sztekl Otto, Lasota Józef; Janotówna
Zofia, Klosikówna Franciszka, Macurówna Magdalena, Miętusówna
Marya, Muckówna Stefania, Plackówna Anna, Przygodówna Anna,
Rysiówna Irena, Satarówna Julia, Steblówna Helena, Szwarcówna
Helena, Tłuścikówna Alojzya, Żwakówna Anna

Z Cieszyna: Hławiczka Adam, Janiczek Erwin, Marcinek
Kazimierz, Sikora Jan, Sikora Władysław; Eckertówna Janina, Dane-
kówna Krystyna.

Z Koniakowa: Franci Henryk.

Z Pruchnej: Łomozik Wilhelm.

Z Trzycieża: Machander Antoni, Machander Paweł.

Z Grojca: Bina Marcin.

Razem: 40 uczniów.

V. klasa. Z Bobrku: Cieślak Józef, Danel Antoni. Górniak
Andrzej, Orawski Karol, Romik Józef, Ściebło Rudolf, Stryczek Jan,
Wybraniec Leopold, Kiswa Jan, Cieślakówna Marya, Czarnecka Anna,
Friedlówna Wanda, Kotasówna Marya, Kuncówna Wilhelmina, Męcna-
rowska Marya, Pustówkówna Emilia. Stanisławska Alojzya, Steblówna
Anna, Dworzakówna Rozalia.

Z Krasnej: Cieplik Jan.

Z Mnisztwa: Raszka Karol.

Z Mostów: Myśliński Józef.

Razem: 23 uczniów.

Na 186 uczniów szkoły ćwiczeń było: 147 z Bobrku, 21 z Cieszyńska, 5 z Krasnej, 3 z Mnisztwa, 3 z Trzycieży, 2 z Sibicy, 2 z Mostów, 1 z Grojca, 1 z Koniakowa, 1 z Pruchnej.

XII. Ogłoszenia.

Wpisy do seminaryum nauczycielskiego odbędą się przed wakacjami w niedzielę, dnia 29. czerwca b. r. od godz. 10.—12. przed południem i w poniedziałek, 30. czerwca od godz. 8.—9. rano. Przy wpisach należy przedłożyć: 1. ostatnie świadectwo szkolne; 2. metrykę chrztu i 3. świadectwo zdrowia, wystawione przez lekarza powiatowego. Warunkiem przyjęcia na kurs I. jest ukończenie 15. roku życia przed nowym rokiem szkolnym. Egzamin wstępny rozpocznie się w poniedziałek, dnia 30. czerwca o godz. 9. rano.

Po wakacjach odbędą się wpisy na kursa nowych uczniów we wtorek, 16. września od godz. 9.—12. przed południem i we środę, 17. września od godz. 8.—9. rano. Egzaminy wstępne rozpoczną się we środę, dnia 17. września o godz. 9. rano. We czwartek, 18. września, odbędą się od godz. 8. rano egzaminy poprawcze, od 4.—6. po południu tego samego dnia wpisy uczniów dawniejszych.

Wpisy do szkoły ćwiczeń odbędą się w dniach 15., 16., 17. i 18. września od godz. 8.—12. przed południem.

Rok szkolny 1919/20 rozpocznie się w piątek, 19. września, o godz. 8 rano uroczystym nabożeństwem.

W BOBRKU, dnia 28. czerwca 1919

Kierownictwo zakładu.

Książnica Cieszyńska

ka

CZ II 00339/1918/19